Tanzimat Edebiyatı - 3

1. Emsâl-i edebîyyedendir ki Hakikat nâmında bütün âlemyân içinde mahbûb-ı kulûb olmağa lâyık bir kız varmış. Saçları dağınık, bağrı açık gezdiği için delidir demişler, zincire vurmuşlar. Sonra Akıl nâmında bir hekim çehreyi eski hâlinde bırakmakla beraber dikkat olunmayınca anlaşılmaz bir tarza getirir bir düzgün icâd etmiş, adını mesel koymuş; Hakikat'in yüzünü onunla boyamış. Arkasına da âdet denir bir makbûl biçiminde libâslar giydirmiş, yine kızı meydana salıvermiş. O vakit Hakikat herkes indinde makbul olmağa başlamış. İşte tiyatro, yüzüne mesel düzgünleri sürülmüş, arkasına âdet libâsları giydirilmiş olan Hakikat'in teşahhus etmiş bir misâlidir.

Bu parçada Namık Kemal, tiyatronun hangi özelliğini vurgulamaktadır?

A) Göstermeye bağlı bir tür olmasını
B) Değişime açık bir yönünün olmasını
C) Aklın ürünü olmasını
D) Sembolik bir dilinin olmasını
E) Gerçeklerden beslenmesini

2. Firdevsi'nin "Şehname"sinden faydalanılarak kaleme alınan bu tiyatro eserinde iç içe geçmiş alt olaylarla örülü bir kurgu söz konusudur. Bir yanda Dahhak'ın zalimliği hikâye edilirken başka bir pencereden Dahhak'ın kızı Hubçehr ve Perviz (Feridun) arasında cereyan eden muaşaka anlatılmaktadır. Oyuna üçüncü perdede dâhil olan başkahraman demirci - - - - ise oğullarının elinden alınması sebebiyle Dahhak'ın zulmü ile mücadaleye girişen bir isyancıdır ki mücadelenin sonunda galip gelen taraf olacaktır. Dahhak'tan sonra tahta çıkan Cemşid soyuna mensup Feridun onun çekicini iktidarının simgesi olarak belirleyecek ve oyun "Yaşasın hak, yaşasın adalet, yok olsun zalimin zulmü!" nidalarıyla sona erecektir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdaki isimlerden hangisi gelmelidir?

A) Seydi Yahya
B) Gave
C) Celaleddin Harzemşah
D) Tarık
E) Atala

3. **İçli Kız** – (Kendi kendine) Bu halayık kısmına da ne kadar acırım. Bak mesela şu bîçare. Genç, güzel, mahcup, terbiyeli, ancak tahsili eksik. Üç sene evvel İstanbul'a gelmiş, tamam on sekiz yaşında iken memleketinden ayrılmış. Kim bilir zavallının orada bir sevdiği, bir nişanlısı mı var nedir ki iki lakırdıda bir bana gelinlikten bahsediyor. Kim bilir, bîçare anasının yanında ne kadar rahatla, ne kadar ümit ile ömür sürmüştür? Buraya gelmiş, eziyet görür, cefa görür, dayak yer, hakaret görür. Sahipleri kendi kulu imiş gibi kullanır. Acaba ben idareme karışır bir adam olsaydım, halayık kullanabilir miydim? Zannetmem. İnsafım beni men ederdi. Bak biçarenin indinde gelinlik ne büyük saadet imiş. Demek olur ki beni söyletecek de mütelezziz olacak. Ne saadet ki zavallı kıza kocadıktan sonra müyesser olacak.

…

İçli Kız – Ben sana nereye gittiklerini sormuyorum a kardeş, daha gelmediler mi dedim?

Perengiz – Küçük hanımcığım!

İçli Kız – Ne var?

Perengiz – Küçük hanımcığım! Bana kardeşim demeyiniz. Hanımefendi darılıyor.

İçli Kız – Benim indimde herkes kardeştir. Ayrı gayrı yoktur. Sen nasılsan ben de öyleyim.

Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Kölelik ve eşitlik konusuna temas edilmiştir.
B) Monolog ve diyalog teknikleri kullanılmıştır.
C) Sade bir dili, mizahi bir anlatımı vardır.
D) Mesajı eğitici bir içeriğe sahiptir.
E) Tanzimat Dönemi sosyal hayatından izler taşımaktadır.

4. **Aşağıdakilerden hangisinin Tanzimat tiyatrosunun gelişimine katkı sağladığı <u>söylenemez</u>?**

A) Devlet desteği
B) Tercüme faaliyetleri
C) Basın ve matbuat imkânları
D) Darü'l-Bedayi'nin açılması
E) Realizm ve romantizm etkisi

5. I

Hacivat – Merhaba Karagöz'üm, uğurlar olsun!
Karagöz – İftar kokuları burnuna dolsun!
Hacivat – Hah hah hah! Eksik olma, beni yine güldürdün! Aman!
Karagöz – Ne oldu Hacı Cavcav, kel kafanı bit mi ısırdı?
Hacivat – Değil efendim! Sen göbeklenmişsin.
Karagöz – Pataklarım.

II

İskender – Makber makber cihan açılmış!
Gülşenlere yıldırım saçılmış!
Leşker leşler serilmiş emvât!
Efrâd-ı beşer vuhûşa akvât!
Aristo – Hırsındır eden bu hâli îcâb!
İskender – Ateşler içinde şehr-i Pencab,
Güya ediyor semaya rıhlet.
Aristo – Mahvolmuş onunla bir de millet!
İskender – Ey nefs-i harîs, aceb ne buldun?
Aristo – Ey şah-ı cihan, muzaffer oldun!
İskender – Eyvah! Eyvah!
Aristo – Boş nedamet!

Bu parçalar ile ilgili aşağıdaki karşılaştırmalardan hangisi yanlıştır?

A) I. parça modern Türk tiyatrosunu, ikinci parça geleneksel Türk tiyatrosunu örneklemektedir.
B) I. parça mensur, ikinci parça manzum formdadır.
C) I. parçada güldürü unsuru hâkimken ikincisinde pişmanlık duygusu ön plandadır.
D) I. parçada yerli kültürün kahramanları, ikinci parçada tarihî şahsiyetler konuşturulmuştur.
E) II. parçanın dili daha ağır ve süslüdür.

6. (I) Tanzimat Dönemi tiyatrosunda eserlerin birçoğu sahnelenmek için değil okunmak için kaleme alınmıştır. (II) İşlenen konular vatan savunması, cariyelik, eğitim, evlilik, batıl inançlar gibi daha çok sosyal içeriklidir. (III) İlk örneklerde birçok çeviri ve uyarlama örneği vardır. (IV) Metinler empresyonizm etkisinde yazılmışlardır. (V) Türkçe oyunlar, Gedikpaşa Tiyatrosunda 1868 yılından itibaren sahnelenmeye başlanmıştır.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

7. Dil ve tarih alanında da çalışmaları olan bu devlet adamı, Bursa valiliği sırasında bugün kendi adıyla anılan bir tiyatro binası yaptırmış ve orada kendi çevirdiği veya uyarladığı oyunları sahneletmiştir ki özellikle Moliere'den yaptığı "Kadınlar Mektebi, Tartüf" gibi tercümeleri ve "Zor Nikâh, Zoraki Tabip" gibi adaptasyonları ile devrin edebiyat çevrelerinde ün kazanmıştır.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Namık Kemal
B) Ahmet Mithat Efendi
C) Ahmet Vefik Paşa
D) Şinasi
E) Ziya Paşa

8. Tanzimat Dönemi'nin yazar ve tiyatrocularından - - - - yazılarını genellikle Diyojen adlı dergide yayımlamış, Tanzimat Dönemi'ni, te'life çok yakın tiyatro uyarlamalarıyla hareketlendirmiştir. Mizahi tarzda kaleme aldığı "Çıngırak, Geveze Berber, Kokona Yatıyor, Ayyar Hamza" gibi eserleriyle tanınmıştır.

Bu parçada tanıtılan Tanzimat Dönemi sanatçısı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Manastırlı Rifat
B) Direktör Ali Bey
C) Ebuzziya Tevfik
D) Feraizcizade Mehmed Şakir
E) Sami Paşazade Sezai

9. **Türk tiyatrosu ile ilgili aşağıdaki eşleştirmelerin hangisi yanlıştır?**

A) Batılı anlamda yazılan ilk oyun
Şair Evlenmesi - Şinasi
B) Sahnelenen ilk tiyatro eseri
Vatan yahut Silistre - Namık Kemal
C) İlk dram örneği
Afife Anjenik - Recaizade Mahmut Ekrem
D) İlk Türk tiyatrosu
Tiyatro-i Osmani - Hayrullah Efendi
E) Heceyle ilk manzum tiyatro
Nesteren - Abdülhak Hamit Tarhan

